

Önmagát felzabáló étterem.
Szennyvízvezető, örvénylő körrel
A boncnok hümmög, valamit kivesz.

Úgy volt, hogy stramm leszek és féktelen –
de csak azt néztem, hogy a könnyökömmel
véletlenül se érjek semmihez.

AKADOZÓ ESTE, BELGÁKKAL

A halál is ott volt velük, beült
közéjük, a fel-felcsapó nevetés közé,
a ragadós műbőr sarokülésre,
a hamutartón való folytonos
huzakodás közé (csak egy jutott
a három összetolt asztalra – itt
kivételszámra megy már a dohányos).
Nem vették észre. Csontkezét
pedig néha a márványlapra tette,
olyankor a sósmogyoró-szemek
íjedten átrendeződtek tálkájukban.

Szántó Piroska

AKT

Állt a fürdőszobatükör előtt a Fő utcai parányi „garzon”-lakásomban, nem csukta be az ajtót, valami neccféle hajlekötő volt rajta, és borotválkozott, meztelenül, fürdés után.

Megint elcsodálkoztam azon, hogy a férfiak nem szégyellik magukat a nők előtt, pedig igazán szégyellhetnék, mert nem szépek. Mármint attól nem szépek, hogy férfiak. Minden embernek van keze, lába, háta, hasa, melle, de a férfiak közepén felesleges részletezéssel egységbontó formák szerepelnek, zavarók, a fügefalevél a szobron pedig egyszerűen marhaság. Akkor még nem láttam fűgét, csak szárított koszorúit a boltokban, aztán a badacsonyi élő fügebokor rózsáslila terméstől roskadozó ágai alatt lelkemben bocsánatot kértem a fügefalevél első alkalmazóitól – az egyik főforma tökéletesen indokolja, persze, már látom.

Tizennyolc éves koromig nem láttam ilyesmit – csak egyszer, s akkor sem igazán. Zárdista koromban, mikor hosszú sorban párosával vittek sétálni, a városi kiserdő alacsony bokrai közül hirtelen előbukkant egy eszelősen vigyorgó tuskés arc, ingfoslány s valami ugráló barnaságot rázó mocskos kéz, az ember egyéb részét eltakarták a fűzfabokor lebegő, rázkódó ágai. Az előttünk járó két vezető apáca persze tüstént hátraarcot vezényelt, és soha többé nem sétáltunk arra, csak egymásnak suttoztuk, azaz súgta nekem Ica, a párom: szatir! Annyira nem hasonlított a bennem élő mitológiai fiatal erdőben, vékony fehér lánytest után bakugrásokkal futó patás és szakállas figurához, hogy csak halkán csuklottam egy nevetést Ica fülébe: „Hülye!”

Mikor a főiskolán kezdtünk aktot rajzolni, a modell tökéletes izomberminta volt, s a póz sablonos, jobb lábára nehezedő, csipőre tett kezű, barna, éles arcú férfi, teljesen tárgyyszerű, szoborszerű, észre se vettem, hogy nem táj, csendélet vagy enteriőr, s csak otthon kérdeztem meg Pannit, mindentudó és mindenért felelős testvéremet:

– Minden férfi ilyen?

Pannit fekete humora s az elve, hogy „gyereknek nem szabad hazudni”, igazán reális feleletre kényszerítette.

– Ilyen. Valamennyi eddigi éteri ideálad és szerelmed ott viseli ezt a szerszámot.

Kínos, gondoltam, és ami a legfurcsább, egyszerűen képtelenségnek éreztem, hogy összefügg a szerelemmel, pedig vidéken éltem addig, s gyönyörködve néztem a párzó állatokat, a lovak voltak a legszebbek, de a taréját rázó kakas és a fel-felugráló kecske is, csak az elválni nem tudó kutyák arca igazolta, amit latinból tanultam: *post coitum omnis animal tristis*.

Ez az akt, a fürdőszoba nyitott ajtajába keretezve, profilban, feltűnően világos és teljesen szabálytalan fiatal test. Nem érdektelen, modern szobor. A felső harmada, a koponya s a has között valahogy negatív. A szobrász kivájta a mellét, ahelyett hogy kidomborította volna, pedig a váll izmosan, gömbölyűen erős, hosszú karja is erős, és a borotválkozó keze, nohát, ilyen kezet még sosem láttam. Hosszú ujjak, letompítva a végükön, mintha levágták volna egyenesre, pedig az ilyen hosszú ujjak hegyesek szoktak lenni, ez nem az, nagyon fehér, s ahol átvillan köztük a tenyere, az kifejezetten rózsaszínű. Az egész test színhatása is fehér-rózsaszín, a fehérbe egyetlen csöpp nápolyi sárgát kevernék, ha festeném, de, mondom, inkább szobrásznak való. Nagyon hosszú a lába, és inkább vastag, mint vékony, de szép formájú, és nagyon szilárd posztamense a törzsnek – az egészen keskenynek érződik mellette. Hasa nincs egy csöpp sem, tompora is alig, s a comb szép íve csak valami vörösessárgán csillogó hajzatot enged látni. A lábfeje tökéletes gyerekláb, a hibátlan, sima ujjak hintázva érintik a gyékényt, amire nagyon büszke vagyok – otthon az Alföldön a tápéiak árulják kötegekben a hetipiacon –, Pesten nem láttam még fürdőszobában. Fölfelé? Háta, sajnos, hajlik a hajlásra, s a nyaka is. No de ekkora koponya és ekkora orr! Nem, nem sasorr. Kétszer görbe, de szerencsére nem konyul le, előreugrik, kihívóan, most a fehér szappanszállból különösen. A füle nagy, csaknem lengedező, a hajszorító háló sisakja is hozzájárul a jelentőségéhez. Az arcról már az este kiderült, hogy egyszerűen gyönyörű, vonzó és bájos. Hogy lehet egy csúnya férfiarc ilyen szép. Persze a kutyabarna forró két szem világítja be leginkább, de a két szem nem egyforma, a bal hunyoribb, kisebb, a jobb nagyobb és komoly. Iszonyú szerencse, hogy a szemöldöke sötétebb, mint az a – nem sok, göndörödésre hajlamos s épp ezért hajlekötő hálóval fegyelmezendő – haj, az háromféle színű szőke, van közte sárgás is, vöröses is, szalmaszín fakó is, vonul az

íve fölfelé, ha megéri, kopasz lesz. Az arc nagyjából háromszögletű, egyeduralkodó a homlok, s a szemöldökcsont kiugorva zárja le. Szépen megrajzolt íves szája aránylag kicsi, buggyant az alsó ajka, s keményen kétfelé osztottan gömbölyű az áll, innen indul az egyenlő szárú háromszög, ami a kevéssé kiugró járomcsontig szalad. Itt a legszebb az arcbőre, puha, sima kis terület a száj két oldalán, különben egyenetlen, rücskös, valaha pattanásos lehetett. Csillogó, figyelő, csöpp huncutsággal – vagy kételkedéssel – borított arc, ha a párnámra hajlik, gyerekesen szelíd nyugalom terül rá, éppen csak jelzi a belső mosoly jelenlétét. Pedig a fej az egyetlen, ahol nem érződik, milyen sima, tiszta és fehér a bőre, ami nyáron hólyagos pecsenyepirosra sül, az arcbőre viharvert, szeles kapitánybőrű, de csak szemre az, érintésre puha és jó szagú, mindenütt.

*

Lehet, hogy szobrász lettem volna, ha tudom, mi az a „gerüsz”. Az én mesterségem, mint minden kézművésé, tele van romlott idegen szavakkal – spakli, staffli, blindráma, kremzi, pemzli –, a gerüsz, az az agyagszobor drótváza, ami a puha, mintázható agyagot megtartja, védi a rátapasztott agyagcsomókat a lehullástól, a szobor agyagmintáját az összeroskadástól. Nem tudtam azt tizennégy éves koromban, mikor a kubikgödörökből kiásott, alig átgyúrt agyagot használni kezdtem, sorra leszakadt a kis figura keze-lába – csak piszkot csinálsz vele, az ablakpárkány már csak úgy ragad – dobta ki kevéssé művészetbarát akkori családom a műveimet, ahogy a napos párkányon szárítottam őket, és törött késfokkal próbáltam csiszolgatni az agyag egyenetlenségeit – hát visszatértem a nem annyira piszokteremtő rajzhoz és festéshez. Aztán persze a főiskolán megláttam, hogy hogyan csinálják a szobrászok, de azoknak a régi, ablakon kidobott, széttottyánó agyagdaraboknak az emléke nem volt éppen szoborformálásra ingerlő. És az agyag úgysem volt a végleges megoldás, kikaparták a ráöntött gipszformából, s maradt a „gerüsz”. Mert azt is felhasználta a szobrásznövendék, dehogyis dobta ki, sokszor áthajlítgatta, talapzatot csinált neki (posztamens!), s új agyagréteget rakott rá, új szobornak.

Ez a fürdőszoba ajtókeretébe komponált akt lett énbennem a „gerüsz”, a harminc-éves Pista akkori aktja, csinálhatott vele az idő, amit akart, nekem az maradt, aki akkor volt, mint az orosz szétcsavarható fababák egymásba rejtett darabjai, a kicsi legutolsó azonos a legnagyobbval. El is követett az idő mindent, ami csak kitelt tőle, ezzel az akttal, nem sajnálta a fáradtságot. Az az ostrom utáni törmelékhalmozatot kerülgető, botra támaszkodó, hajlott hátú, hetvenévesnek látszó csontsovány vénember maga volt a gerüsz, a bordái kiálltak, a tompora megszűnt, a csípőcsont éppen hogy át nem ütötte a bőrt, a furcsán megmaradt lábfejet és kezeket jóformán csak a síp- és karcsonat tartotta, meg a kipúposodó térdkalács s a szűrős bokacsont – teljes erővel nekitámadt és átformálta az éhezés, az életveszély és a bujkálás. De már az első darab kenyér átszínesítette az arcot, az óriásivá nőtt szemet is megmelegítette, a test átütött szerkezetét lassan építgetni tudta a mégoly kevés táplálék is, a bőre már – vagy még egyfolytában? – a régi volt, amint elkezdhette azokat a véget nem érő mosakodásokat – szappanozást, hideg-forró tusolást, amire még Eti tanította. Sokszor elmesélte, hogyan állt mellette, mint egy óvónő a kisgyerekek mellett, s vezényelte: külön beszappanozni orrod, füled, karod, melled, elől, hátul, középen! Most le. A combot, lábszárat, lábat, most a forró tus, most a hideg! Mert addig ő csak belefeküdt a kádba, gyorsan végigszappanozta és eleresztette magát a forró vízben, római ábrándokat ringatva pocskolt és nyújtózott,

míg meg nem tanulta a spártai Eti módszerét, s úgy megszokta, mint az esti-reggeli fogmosást. Lassan, és hogy idézzek is szemtelenül a „Kiválasztott”-ból, „minden különösebb teketória nélkül, csak emberi táplálék segítségével” újra előttem állt a harminchat éves férfiak, s a járása is a régi, oldalazó, siető, félrehajolt fejjel elmélázva ügető mozgása is visszatért, amit az én gyors, hosszú lépteim alig bírtak követni a város utcáin, mert már az az idő is elkövetkezett, amikor egymásba karolva járhattunk. Az arc azért, ahogy úgy oldalról pillantottam fel rá, mégis viselte az elmúlt évek vésőjének nyomait, de a vélt szabadság már húzott egyet az előrehajló nyakvonalon: egyenesebben emelkedett ki a kulcsfontok közül. A következő években – ne említsek évszámokat – a mindennel dacoló elszántság állandósította ezt a fejtartást, csak egy-egy külön csapás ütötte le időnként az állát mélyen a nyakgödör felé.

Magyarország fogta magát és elkezdett hizni, ez az én saját tulajdonomra lett külön aktom is egy testesedő, majd kövér férfi mögé húzódott: maga tipust változtatott – nevetett rá egy régi barátnője. Nagy, szabálytalan agyagcsomókat rakott rá a férfikor, hasa lett és háta, még a lába, karja is megvastagodott. Az én – szerinte – libatömő ösztönöm, ennek is örült. Legalább lesz miből lefogynia, gondoltam, úgy is lett, nemcsak miből, hanem mitől is. Mintha csak ellene óhajtott volna dolgozni, és ki akarta volna próbálni a lehetőségét a Rombolás és az idő, alattomosan kerülgette, hogy hol, melyik testrészén essen neki és változtassa meg azt. Eleve biztos győzelemre lovagló ellenség léte, már fiatalkorában nekiugrott a gyomrának, jelezve, hogy kiméletlenül belülről kezdi – de ezzel csak annyit ért el, hogy az „Ötven felé” verset megírassa vele – hát hozzáfogott külsőleg is vágni-ütni. A gyönyörű koponyán kezdve.

„Jöjjön le, a férjét elütötte egy autó!” – visította fel a keskeny udvar mélyéből egy kislány hozzám, az éppen a porrongyot rázó nénihez, a negyedik emeletre. Csakugyan, a fodrászat előtt ült a férjem, csurom vér arccal, szakasztott, mint Banquo kísértete a lakomán, a Papnevelde utcai szájatóg és a félig fodrászolt hölgyek karéjában, ahol is sikerült kiérdemelnem a „közönyös egy dög” címet. „Más asszony, ha így látja a férjét!” – „micsoda egy undok!”, „hozzá se mer nyúlni, pfúj!”, „itt hal meg a szeme előtt” – igaz, én csak annyit mondtam: „Hívták a mentőket?” Sajnálatos módon megfosztottam a Papnevelde utcát egy látványos „sirva borult rá”-tól – viszont erre tüstént telefonáltak a mentőkért, s fél óra múlva már a drága Marton Tibor doktor üvöltötte: ezt a Vas Pistát én varrom össze, ne féljen, drágám, kifoltozom! Nem is maradt csak egy vékony fehér csik a bal szemöldöke fölött, s csak egy hétig volt kalózarca a két járomcsontot s a szemöldökcsontot egybefoglaló szénfekete monoklitól, s tépett lett a szemöldöke is – olyan lesz, mint Mynheer Peeperkorn, vigasztaltam, mikor kiderült, hogy egyik metszőfogát is ki kell szedni – azt, persze, ami legjobban tetszett nekem, mert egy teljesen indokolatlan fehér folt volt rajta. Azt a söprűkészítő kisiparost, aki a mentőkocsiból átalakított, széles sárhányójú tragacsával felszaladt az Egyetem utca járdájára, s elütötte a járda szélén szokása szerint elveszetten bámészkodó Pistát, s aki folyton bemászkaált a kórházba, elképesztően ronda virágcsokrokkal próbálva kiengetszelni bennünket, s könyörögve, hogy ne jelentsük fel, sajnos, durván ki kellett dobnom – képtelen volt elhinni, hogy nem szokásunk az ilyesmi – meg minek is? Nem, a koponyától nem nyughatott a Rombolás, még kétszer megpróbálta elcsúfítani azt a fejet, amit nemcsak az akttal együtt, de külön, magát a fejet is irtózatosan szerettem. Egy húsvétra hazaiyekvő ifjú egyetemista első autótúja közben az Erzsébet hid alatti pesti zebrán ütötte el, és ahelyett hogy mentőket hívott volna, a Trabantjába szuszakolta félájult áldozatát, úgy vitte be a kórházba, s már Marton elsősegélye után tele-

fonálta meg nekem, hogy hol keressem, úgy látszott, Pista még meg tudta mondani, hová vigye – csak a bal fülét kellett felvarrni, a heg szép simán elfeküdt a haj alatt, a többi zúzódás volt, a bal vállán kiugró csontcsomó maradt. A Rombolás röhögött a markába: ha keveslenéd a külső jeleket, akkor légy nyugodt, azért történt valami belül is – majd meglátod, mi. Csak várj! Csak várj!

1961 őszén hat hétig bújtuk és élveztük Rómát, éjjel-nappal, boldogan, s aztán egy hirtelen lezúduló tramontana elől lefutottunk délre, s meg sem álltunk Amalfiig. András-napra olyan forróság fogadott bennünket, hogy lemart rólunk minden göncöt, s a helybeliek szörnyülködő üvöltözése között belerohantunk a tengerbe. – Nézd, az a part ott szemben már Afrika – álltunk a kikötő büszke és gyönyörű mozaikja előtt: „*Contra hostes fidei semper pugnavit Amalfi*”, az olasz nap kegyesebb volt az akthoz, mint a szentendrei Duna tükreán csillogó – bronzzá pörkölte. – Le kell tusolni, ragadok a sótól – mondta, s állt a tus alatt a hellenisztikus testes császárszobor, még a tógakezdemény is ott volt, ahogy stilusossá próbáltam rendezni rajta a fürdőlepedőt. Belement a játékba, összefogta a vállán, de hiába, a hasán voltak legszebbek a redők, utóvégre Szophoklésznak is volt hasa, ha szimmetrikusabb is, mint az övé. Kár volt ezt észrevennem, alighogy hazaértünk, egy köldöksérv-operáció hege keresztben kettéhasította a hasat – a köldöke eltűnt.

Tündöklő kora nyári reggelen Szentendrén érte el a koponyára irányzott újabb csapás, az agyérgörcs. Lángoltak a rózsák, szikrázó zöld-piros-arany volt a világ, Ciccelle, a macskánk boldogan hemperegve az üvegzöld fűben, játékos kedvvel kapott a lecsüngő mozdulatlan jobb keze felé, ahogy a járni már alig tudó testet iszonyú erőfeszítéssel vonszoltam a kapu felé, s az isten irgalmára hivatkozva kértem egy arra tévedő idegen autóst, hogy vigyen be bennünket.

– Nem lesz nagy baj, csak jöjjön be Szentendréről, mert hetekig eltart – nyugtatott meg az orvosunk, régi barátunk –, s csakugyan! „remekül van!”, kiáltotta másnap reggel, már a folyosó végéről, ahogy rohantam a szobája felé. Hat hétig feküdt bent – soha ilyen forró nyarat, külön szenvedett tőle –, a szép lábát elintézte az érgörcs, a jobb vékonyabb maradt, mint a bal, most lett csak modern szobor belőle! S a jobb keze ugyan már az első nap meggyógyult, de az ijedség kiütötte belőle a cigarettát, ami úgy hozzátartozott, mint a saját teste, mintha a keze folytatása lett volna, csak elkaptam a szememet a kezéről, amit mindig úgy szerettem nézni – csonkának éreztem –, és verset írni sem bírt cigarettá nélkül.

– Mielőtt megbolondultok, szokj rá a pipára – tanácsolta az orvosunk, minden fényképészek öröme: „öreg költő pipával”. Csinálhattak, amit akartak, nekem ott állt a szentendrei kertben a kis őszibarackfa előtt féloldalra billent fejjel, úgy szorította az ajkához jobb kezével a cigarettát, mintha egy szomjazó inna.

Negyedszer jártunk már Angliában, mikor a Nemes Sziget is besorolt abba a sávba, ahol a koponyára törő erők rohantak. Angliában minden másképpen van, helyesebben a kontinensen van másképp, mondják ők, persze. Álmából ébredt, s a fürdőszobába igyekezve megfélemedezett arról, hogy Angliában az ablakot nem kinyitják, hanem feltolják, s az ajtó nem befelé, hanem kifelé nyílik. Úgy zuhant hátra, hogy a rézpántos szekrény sarka hold formájú vágást szelt a koponya hátsó dombjába (*protuberancia occipitalis externa*). Zuhogott belőle a vér, elnyelte egy pillanat alatt az én úti kötözőcsomagom vatta- és gézkészletét.

Élete utolsó napjáig, ahányszor csak végigsimitottam a lassan hófehérré változó tonzúrája feletti pilisen, mindig átvillant bennem az a londoni reggel s az angol orvos

– melleleg a magyar követség állandó orvosa volt – mélységes felháborodást leplező közönye, ahogy – vasárnap!!! – hat öltéssel összevarrta a sebet – csontja nem törött, hála istennek –, de a vért már velem törölte le – csinálja csak, mordult rám, vasárnap természetesen nem jött be az alkalmazottam, maga persze nem fél a vértől? Ő, dehogya – vigyorgtam rá –, tudja, ugye, hogy mi, akiket maguk hunoknak hívnak, rendszeresen isszuk a vért. Talán még el is hitte a hivatása magaslatán álló szigetfi.

Ez már az utolsó nagy kanyar volt. Ha jobban figyelek a jelzőtáblákra, hiszen kétségkívül jelzőtáblák voltak az út mentén, s mind egy irányba mutatott, akkor sem tudom megváltoztatni a célirányt. Volt még egy utolsó jelzőtábla, mikor Izraelben sikerült még egyet igazítani az orrcsonton, hogy újabb görbületet formáljon rajta. Én csak zokogtam a Jad Vasemben, de ő szégyellte s fekete szemüveg mögé próbálta rejteni a könnyeit, el is zuhant az alacsony, széles lépcsőkön, egyenesen az orrára. Pedig akkoriban már gyakran járt bottal, Szentendrén a köveken, játékosan kopogva, nem szégyellte, szerette – az édesapja régimódi, bambuszfejes botját jobban, mint azt a népművészeti csodát, amit a szigligeti juhász barátom egyenesen neki faragott. Pedig annak az égett somfa feje még hasonlított is rá. Csak éppen erre az utazásra nem vitte magával, úgyis ott felejtették volna.

– Az orrcsonttal nem lehet semmit sem csinálni – közölte vidáman az összecsődült népek közül kiszaladó francia orvos, miközben egy nő, ugyancsak franciául, ótestamentumi átkokat szórt vijjogó sikoltozással azokra, akik a háború után negyvenöt évvel a puszta látvánnyal is gyilkolni képesek. Mögöttünk Jeruzsálem ragyogott hófehér házaival a zöld hegyen, s én azt gondoltam, hányszor fogom még vérbe fagyva látni, istenem.

Így nem láttam többé. De az utolsó, a fogfájás báránybőrébe bújó gyilkos betegség is az arcára tört. A trigeminus mandibularis ágát kapta el a herpes zoster, elviselhetetlenül fájdalmas sebek és kiütések próbálták tönkretenni a nekem olyan szépséges arcot. Az első héten, ahogy az ütköző szakáll vörös-ősz tuskéi közé furakodva és lassan elfekedve, darabokra törve hullottak le, már nem is kalózkapitány, hanem egy álarcosbáli briganti-félmaszk mögül nézett ki, mintha a szinpadi velencei álarcosok nyeles arctakaróját tartaná maga elé kissé balra, csak a jobb arcféle maradt érintetlen. De a fülét, torkát is megtámadta, s húzódott a nyálkahártyán egyre lejjebb.

Nem szabad ennyire szeretni egy másik embert, egy másik ember testét, a másik ember lényét tároló végül is csak *tokot*. Nem illik, nem szabad, nem is szokás már öregkorban, amikor foltok és ráncok és felesleges bőrredők hatalmaskodnak, és minden elképzelésnek és lehetőségnek fittyet hányva tűnnek el és ütköznek ki újra vagy másfelé. Nem volna szabad, de lehet. Amint az utolsó vendég is eltűnik Szentendrén, meg se tesszük azt a húsz lépést a kicsi házig, ahol úgyis egymáshoz ér az ágyunk, már kétségbeesetten kapaszkodunk egymásba, csak azért, hogy „megvagy még”.

– Van még férjem? – kaptam el egy arra futó sebész barátunk köpenyét, azon a folyosón, azon az őszön csak futottak előlem az orvosok.

– Még egy darab megvan belőle – mondta Izinger, és futott tovább – ő is szerette.

Csak egy darab? Nem, megvolt az akt egészen, csövek és tűk és ragtapaszok fogságában az ágyhoz kötve. Mégis többet érinthettem, mint valaha is – forgatni és emelni kellett; két angyal állt mellettem, és segített minden áldott nap – egyedül nem bírtam volna, a test nehéz volt. Anikó és Tamás. Tőlük nem szégyellte elfogadni a legtestibb testi segítséget, amit a kóros ápolószemélyzet-hiányban szenvedő kórház nem bírt megadni, s a nyomorult betegségtől megtámadott központi vezérlése sem tudott ko-

ordinálni. A két angyal és közöttem rokoninál rokonibb kapcsolat fűződött, és – talán őket is egybefűzte egymással. Valira természetesen rábízhattam nyugodtan, örült is neki, de Valinak ezer dolga volt, családja is, s ritkán merem csak igénybe venni. Mert szó szerint az ágyhoz kötötte az infúzió csaknem egész nap benne csorgó folyadékot vezető tűje, ha nem fogta valamelyikünk a kezét, féleszméletlenül ki-kiforogta vagy egyszerűen kihúzta magából, mert hála istennek órákig félálomban, féleszméletlenségben úszott, s ha beszélt is, csak ennyit: ó, istenem. Istenem. Nem felkiáltójellel. Ponttal.

– Bezzeg éjjel ordít, kiabál, meg magát hívja, hogy szöktesse meg, nem lehet tőle aludni – morgott velem az ágyszomszédja.

– Bizony, én se tudok – sipogta az ablak melletti Sanyi bácsi.

Nem, nem kaphatott különszobát azon az osztályon. A szomszédok zajosan örvendező vagy rémülten suttogó látogatói és tág szemmel bámuló unokái előtt kellett elviselnie a kitárulkozást, forgatást, kezelést, valamennyi szégyenét. Éjszakára ott kellett hagynom, csak az éjszakás nővért várhattam meg.

A hatvanegy napig tartó kórház nem bántotta az arcot. A testet annál inkább. Sebek, dagadások, elszíneződések követték egymást, időnként vérvörösre marta s hevesre rángatta a láz, és pusztította, pusztította. Ha „kiültettük” az ágyától alig félméternyire lévő székbe, csak roskadt össze, az olyan nagyon vágyott helyzetváltozást csak igen rövid ideig bírta, még egy-egy szó, de még egy fejbőlintás is fárasztotta a rohamosan apadó testet s az ültében hófehérré vált vonagló arcot.

De ha feküdt, magasra felcsavart ágyon, a kegyelmes eszméletlenséget egymáson átvonulól, egymást keresztező időszavok váltották fel, sőt órákig tartó „tiszta” periódusok is, a segítő angyalok ilyenkor bizakodtak, én nem, csak vártam ezeket az időközöket, amikor beszélt hozzám, vagy csak nézett rám szeretettel, az igazi szemével, s érezte, hogy fogom a kezét.

Vasárnap délután, mikor végre kihúzták – már a keze fejből, mert a vénája helyén csak egy kék-lila daganat volt – az infúziós tűt, megint tiszta és világos lett a szeme. Ó, istenem – mondta –, és a bal kezével átkulcsolta az én jobb kezemet. Imádkozunk? – kérdeztem, és egyszerre kezdtük mondani, latinul, a miatyánkot. A „ne nos inducat”-nál egy percre megdőccent a hangja, majd halkán és világosan mondta tovább. Etire gondoltam, persze. Aztán elaludt, és csaknem vidáman ébredt, ivott, mosolygott – meggyógyul! – szaladt ki a folyosón várakozó látogatók közé Anikó. De az ugyancsak látogatóba jött orvosnő barátnőnk, Judit, csak lehajtotta a fejét, keze és szőke haja eltakarta az arcát.

– Már nem tart soká – fogta át másnap reggel a vállamat az orvosunk, s „ne itassa”, futott tovább.

A szoba épp aznapra ürült ki. Nyugodtan ülhettem mellette, néztem. Laza „vagyázz”-ban feküdt a hátán, a lepedő csak a mellétől lefelé takarta, a két karja kinyújtva pihent, a mellén kilátszott a klasszikus kis szürke-fehér szőröcsomó, ami valamikor vörösszőke volt. Szimmetrikusan emelte a két lábfej a vékony takarót, ami pontosan követte a test formáját, ahogy a két nyugvó kar az oldalához szorította. Meztelen vállá szép és izmos, hátrahajló feje, arca nyugodt, kismulól. Orvos, ápolónő nem látható. Tamás és Anikó nem mozdul a folyosóról, váltjuk egymást, a kinti kényelmes fotelban majdnem elalszom. Délutánig nem változik a tartása, de észreveszem, hogy akármilyen halkán nyílik az ajtó, néha azért végigfut az arcon valami. Hát félig nyitva hagyom, hogy folyton be-be lehessen nézni. Most Anikó hangja: tessék megnézni, nem

látom, lélegzik-e – s üveggolyó nagyságú könnyek kezdenek gurulni a szép kis arcán. Tükröt tartok a félig elnyílt szája elé, a tükör nem homályosodik, bal kezem a mellkasán, alatta nem mozdul a szíve. Menjetek ki, mondom Anikóéknak s a közben isten tudja, milyen égi-földi távirón hírt kapott, váratlanul megjelenő Görgeynek. A szemét nem kell lezárni, csukva van, az arca olyan szép és békés, mint a szerelemben, szobor. Két hónap óta először vagyunk ketten, egyedül.

Aztán kilépek a folyosóra, és becsukom az ajtót. Hála istennek nem kellett megvárnia, míg megvakul vagy megbénul, és isten tudja, milyen agyi károsodás tépi szét. Különben is most alszik. Reggelre kialussza magát, s odaáll a mosdó feletti lámpafényes tükörhöz, és rendszeren megorotválkozik. Nagy úrhoz hivatalos, csak nem fog borostásan megjelenni előtte.

Gergely Ágnes

APU

Emléke mézszínű falakban.
A falak hűlt helye a Napban.
Növekszik, nincs mért meghúzódnia.
A temető nem szerves kémia.

A levegő megüvegesedik.
A nyirok és a kőd
nem vár novemberig.
Ablakok mögött fuldoklik, kinek
nem vált vérévé, hogy azokat a falakat
többé senki nem építi meg.
Csak a csontok közt lakozó tudja, hogy
nem az a tünemény, ami délibábként elforog,
ha kiégett torokból öklendezik a szív.
Az emlékezés nem vegetatív.

Az a katonaszínű hátizsák
az egyszerű asztallapban kitapintható.
Ha nincs a fában diófagörcs,
épp csak elszíneződés:
jól látható, hogy a termoszból
kiömlött a tea.
Pedig a termoszban kellett volna maradnia.
A melegnek az alsóneműben, a szónak benn,
az imakönyvben.
Semmi sem illanhat el.
Kilép, elindul, mindent magával cipel.